

VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ ĐẠO ĐỨC CÁCH MẠNG ĐỐI VỚI THANH NIÊN TRONG BỐI CẢNH CHUYỂN ĐỔI SỐ

NGUYỄN THỊ TRANG (*)

Tóm tắt: Tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức cách mạng là kim chỉ nam cho đội ngũ cán bộ, đảng viên và đoàn viên, thanh niên - lực lượng hậu bị của Đảng hướng tới, học tập, làm theo, tự rèn luyện, trau dồi, tu dưỡng ngày càng trong sạch, tiến bộ, góp phần để “Đảng ta là đạo đức, là văn minh”. Hiện nay, trước sự phát triển mạnh mẽ của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư và công cuộc công tác chuyển đổi số ở Việt Nam, cần tiếp tục vận dụng sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức cách mạng đối với lực lượng thanh niên, đây là nhiệm vụ có ý nghĩa rất quan trọng để phát triển đất nước nhanh và bền vững.

Từ khóa: Chuyển đổi số; đạo đức cách mạng; thanh niên; tư tưởng Hồ Chí Minh.

Abstract: Ho Chi Minh's thought on revolutionary ethics is the guideline for cadres, party members, union members, and the youth - the Party's reserve force - to strive for, learn, follow, self-train, cultivate, and become increasingly clean and progressive, contributing to the goal of "ethical and civilized Party organization". Currently, under strong development of the Fourth Industrial Revolution and the digital transformation in Vietnam, it is necessary to continue creatively applying Ho Chi Minh's thought on revolutionary ethics to the youth, as this is a very important task for the country's rapid and sustainable development.

Keywords: Digital transformation; revolutionary ethics; youth; Ho Chi Minh's thought.

Ngày nhận bài: 14/11/2024 Ngày biên tập: 27/12/2024 Ngày duyệt đăng: 20/01/2025

1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức, lý tưởng cách mạng của thanh niên

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn đánh giá cao vai trò, vị trí của thanh niên trong sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc. Người khẳng định: “Thanh niên là người tiếp sức cách mạng, cho thế hệ thanh niên già, đồng thời là người phụ trách, dìu dắt thế hệ thanh niên tương lai”⁽¹⁾. Thanh niên đóng vai trò quan trọng trong công cuộc xây dựng, phát triển đất nước: “Nước nhà thịnh hay suy, yếu hay mạnh một phần lớn là do các thanh niên”⁽²⁾. Trước lúc đi xa, Người vẫn căn dặn việc chăm lo, giáo dục, đào tạo thế hệ trẻ: “Bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau là một việc rất quan trọng và cần thiết”; “Đoàn viên và thanh niên ta nói chung là tốt, mọi việc đều hăng hái xung phong, không ngại

khó khăn, có chí tiến thủ. Đảng cần phải chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng cho họ, đào tạo họ thành những người thừa kế xây dựng xã hội chủ nghĩa vừa hồng, vừa chuyên”⁽³⁾.

Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn thể hiện niềm tin sâu sắc đối với thế hệ trẻ nước nhà thông qua rất nhiều bài phát biểu, buổi nói chuyện với thanh niên cả nước. Trong quá trình ra đi tìm đường cứu nước, năm 1925 khi truyền bá tư tưởng cách mạng cho dân tộc, Người đã chọn thanh niên là đối tượng đầu tiên - lực lượng trẻ đầy lòng yêu nước và sẵn sàng hy sinh cho cách mạng làm nòng cốt cho việc thành lập Việt Nam Thanh niên cách mạng đồng chí Hội - tổ chức tiền thân của Đảng Cộng sản Việt Nam sau này. Tư tưởng Hồ Chí Minh là kim chỉ nam định hướng đúng đắn cho thanh niên rèn luyện và học tập trên mọi lĩnh vực. Thanh niên học tập và làm theo tấm gương

(*) TS; Học viện Hành chính và Quản trị công

đạo đức Hồ Chí Minh để giúp thế hệ thanh niên hiểu được rằng mình luôn mang trong mình trọng trách, nghĩa vụ hết sức quan trọng đó để tự giáo dục, rèn luyện mình, xứng đáng để trở thành những chủ nhân tương lai của đất nước. Như vậy, giáo dục ý thức trách nhiệm cho thanh niên theo tư tưởng của Hồ Chí Minh là góp phần định hướng đạo đức nhân cách và bản lĩnh trên một số lĩnh vực cụ thể như sau:

Thứ nhất, định hướng việc học cho thanh niên: Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn: “Nhiệm vụ chính của thanh niên là học”, Người giải thích học là để “làm người, làm việc, phụng sự Tổ quốc, phụng sự nhân dân làm cho dân giàu nước mạnh”, “Làm nghề gì cũng phải học” và mục đích của việc học là để “nâng cao năng lực làm cho kinh tế phát triển, chiến đấu thắng lợi, đời sống nhân dân càng no ấm, vui tươi”. Tư tưởng Hồ Chí Minh về việc học đã góp phần định hướng hoạt động giáo dục trách nhiệm xã hội cho thanh niên trong việc học tập. Đồng thời, học phải đi đôi với hành, chỉ rõ tầm quan trọng của thực hành, như Người nhấn mạnh: “Chỉ biết lý luận (lý thuyết) mà không biết thực hành thì cũng là trí thức có một nửa. Vì vậy cho nên các cháu trong lúc học về lý luận thì cũng phải kết hợp với thực hành”, “lý luận phải gắn liền với thực tế”. Do đó, nhiệm vụ của thanh niên hiện nay chính là song hành giữa học với hành, không được tách rời hai nhiệm vụ ấy. Lý luận phải đi đôi với thực tiễn đó mới là điều cốt yếu.

Thứ hai, định hướng rèn luyện đức và tài cho thanh niên: trong Thư gửi Đại hội Liên hiệp sinh viên Việt Nam lần thứ II, Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn mạnh: “Thanh niên bây giờ là một thế hệ vẻ vang, vì vậy, cho nên phải tự giác, tự nguyện mà tự động cải tạo tư tưởng của mình. Tức là thanh niên phải có đức, có tài. Có tài mà không có đức ví như một anh làm kinh tế tài chính rất giỏi nhưng lại đi đến thụt két thì chẳng những không làm được gì lợi cho xã hội mà còn hại cho xã hội nữa. Nếu có đức mà không có tài ví như ông bụt không làm hại gì nhưng cũng không lợi gì cho loài người”⁽⁴⁾. Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn mạnh hai phẩm chất hàng đầu của học sinh, sinh viên phải rèn luyện trong nhà trường là đức và tài - hai khái niệm luôn đi đôi và song hành cùng nhau. Người khẳng định: “Làm cách mạng để cải tạo

xã hội cũ thành xã hội mới là một sự nghiệp rất vẻ vang, nhưng nó cũng là một nhiệm vụ rất nặng nề, một cuộc đấu tranh rất phức tạp, lâu dài, gian khổ. Sức có mạnh mới gánh được nặng và đi được xa. Người cách mạng phải có đạo đức cách mạng làm nền tảng mới hoàn thành được nhiệm vụ cách mạng vẻ vang”, và “Người cách mạng phải có đạo đức, không có đạo đức thì tài giỏi mấy cũng không lãnh đạo được nhân dân”. Do vậy, những thanh niên trong thời đại mới hiện nay phải ra sức tu dưỡng về mặt tài và đạo đức để trở thành người có bản lĩnh, trí tuệ, sáng tạo, đồng thời có nhân cách tốt. Vừa có tài, vừa có đức mới đáp ứng và đảm bảo chất lượng nguồn nhân lực trong bối cảnh chuyển đổi số hiện nay.

Thứ ba, bồi dưỡng lý tưởng sống và tình yêu cho thế hệ trẻ: giáo dục, bồi dưỡng lý tưởng cách mạng cho thế hệ trẻ Việt Nam nói chung và cho thanh niên nói riêng là một trong những vấn đề được Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm. Một con người sống không có lý tưởng thì dường như đã đánh mất những điều quý giá nhất trong cuộc đời. Người khuyên nhủ: “Chúng ta không một chút nào được quên lý tưởng cao cả của mình là phấn đấu cho Tổ quốc hoàn toàn độc lập, cho chủ nghĩa xã hội hoàn toàn thắng lợi trên đất nước ta”.

Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn truyền lửa về tinh thần yêu nước cho thế hệ trẻ qua những lời dạy thật giản dị: “*Yêu Tổ quốc:* yêu như thế nào, yêu là phải làm sao cho Tổ quốc ta giàu mạnh. Muốn cho Tổ quốc giàu mạnh thì phải ra sức lao động, ra sức tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm...; *Yêu nhân dân:* mình phải hiểu rõ sinh hoạt của nhân dân, biết nhân dân còn cực khổ như thế nào, biết chia sẻ những lo lắng, buồn vui, những công tác nặng nhọc với nhân dân; *Yêu chủ nghĩa xã hội:* yêu Tổ quốc, yêu nhân dân phải gắn liền với yêu chủ nghĩa xã hội, vì có tiến lên chủ nghĩa xã hội thì nhân dân mình mới ngày một no ấm thêm, Tổ quốc ngày một giàu mạnh thêm; *Yêu lao động:* muốn thật thà yêu Tổ quốc, yêu nhân dân, yêu chủ nghĩa xã hội thì phải yêu lao động, vì không có lao động thì chỉ là nói suông; *Yêu khoa học và kỷ luật:* bởi vì tiến lên chủ nghĩa xã hội thì phải có khoa học và kỷ luật”.

Ảnh minh họa

Được sự chăm lo, bồi dưỡng và tin tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh, bao thế hệ thanh niên cách mạng đã trưởng thành và luôn tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, có tinh thần yêu nước, hăng hái xung phong, không ngại khó khăn, gian khổ, hy sinh, kế tục và phát huy truyền thống cách mạng của thế hệ đi trước. Thông qua các hoạt động giáo dục, các cuộc vận động, phong trào thi đua yêu nước đã tạo môi trường lành mạnh để thế hệ trẻ rèn luyện, trưởng thành, góp phần hình thành lý tưởng cách mạng, đạo đức cao đẹp, lối sống nghĩa tình, tuân thủ pháp luật, từng bước hoàn thiện nhân cách. Tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò của thanh niên như ánh sáng, kim chỉ nam định hướng, soi đường cho bao thế hệ thanh niên sống, cống hiến cho công cuộc xây dựng nước nhà “đàng hoàng hơn, to đẹp hơn”.

2. Vận dụng sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức cách mạng đối với thanh niên trong bối cảnh chuyển đổi số hiện nay

Tại Chương trình Thủ tướng Chính phủ đối thoại với thanh niên chủ đề “Phát huy vai trò xung kích của thanh niên trong công cuộc chuyển đổi số” (tháng 3/2024), Thủ tướng Chính phủ đã nhấn nhủ, kêu gọi đoàn viên thanh niên cần phát huy tinh thần “Năm xung kích và Sáu khát vọng” trong công cuộc

chuyển đổi số. Cụ thể, xung kích trong nâng cao nhận thức số; xung kích xây dựng, hoàn thiện thể chế số; xung kích phát triển hạ tầng số; xung kích đào tạo nguồn nhân lực số; xung kích trong đổi mới sáng tạo, khởi nghiệp, lập nghiệp và văn hóa số. Phải nuôi dưỡng và bồi đắp “Sáu khát vọng”: khát vọng đóng góp, cống hiến; khát vọng học tập, rèn luyện; khát vọng đổi mới, sáng tạo; khát vọng lập thân, lập nghiệp; khát vọng hội nhập, phát triển; khát vọng đoàn kết, phát huy sức mạnh tập thể, sức mạnh toàn dân tộc.

Như vậy, trước tình hình mới của đất nước, đoàn viên, thanh niên cần nhận thức rõ vai trò, sứ mệnh và trách nhiệm xung kích của mình trong công cuộc chuyển đổi số. Để thực hiện được tinh thần xung kích và khát vọng của thế hệ trẻ, đoàn viên, thanh niên cần tập trung thực hiện một số giải pháp sau:

Một là, cần phải tiên phong trau dồi đạo đức cách mạng, khiêm tốn, giản dị, cầu tiến bộ, “nuôi dưỡng tâm trong, rèn trí sáng, xây hoài bão lớn”: nuôi dưỡng, thắp sáng “ngọn cờ cách mạng”, nắm vững, hiểu rõ bản chất và vận dụng, phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh để tin tưởng tuyệt đối vào sự lãnh đạo của Đảng. Tránh tình trạng “nhặt Đảng, khô Đoàn, xa rời chính trị”,

bởi hiện nay, các thế lực thù địch không từ bỏ bất kỳ âm mưu, thủ đoạn nào nhằm chống phá Đảng và Nhà nước ta. Trong đó, lợi dụng truyền thông, công nghệ, nền tảng số để tuyên truyền, kích động, xuyên tạc là một thủ đoạn nguy hiểm mà họ đang tiến hành. Do vậy, mỗi đoàn viên, thanh niên cần trang bị lập trường tư tưởng chính trị vững vàng khi tham gia vào môi trường số.

Hai là, đoàn viên, thanh niên cần nêu cao tinh thần “dám nói, dám nghĩ, dám làm và dám chịu trách nhiệm”: triển khai, thực hiện hiệu quả Nghị định số 73/2023/NĐ-CP quy định về khuyến khích, bảo vệ cán bộ năng động, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm vì lợi ích chung. Ngày nay, trong công cuộc dựng xây đất nước, trong bối cảnh chuyển đổi số, đoàn viên, thanh niên cũng cần “dám làm”, “sẵn sàng”, “xung phong” trong đổi mới, sáng tạo. Trước bối cảnh hội nhập, đoàn viên, thanh niên đang đứng trước nhiều cơ hội để phát triển, kế thừa những tinh hoa văn hóa nhân loại, làm giàu thêm bản sắc văn hóa dân tộc. Tuy nhiên, vẫn còn một bộ phận thanh niên đề cao các giá trị nước ngoài, xem nhẹ các giá trị đạo đức, chạy theo lối sống hưởng thụ, thực dụng, cá nhân vị kỷ, coi trọng lợi ích vật chất, hạ thấp giá trị tinh thần, coi nhẹ giá trị cộng đồng... Bởi vậy, phát huy tinh thần cách mạng cho đoàn viên, thanh niên, tạo động lực làm việc cũng là giải pháp góp phần giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc; giúp thanh niên giữ vững vai trò là người bảo vệ, giữ gìn và phát huy các giá trị văn hóa dân tộc, để các giá trị này ngày càng được lan tỏa và trao truyền cho các thế hệ mai sau.

Chuyển đổi số đem đến rất nhiều cơ hội nhưng đồng thời cũng đặt ra nhiều thách thức, rào cản. Một trong số đó là rào cản về văn hóa số; kỹ năng số; về những ứng dụng công nghệ thông tin lỗi thời; về tầm nhìn của người lãnh đạo trong môi trường số và về an toàn, bảo mật thông tin... Bởi vậy, để đóng vai trò tiên phong, xung kích đi đầu trong công cuộc chuyển đổi số, trước hết phải là một “công dân số”, hiểu rõ “quyền hạn” và “trách nhiệm” của mình trên môi trường số. Tuân thủ pháp luật, trang bị kỹ năng giao tiếp, ứng xử văn minh trên môi trường số; bảo vệ bản thân, biết nhận

diện thế lực thù địch và phản bác những thông tin xấu, độc chống phá Đảng và Nhà nước trên không gian mạng; tích cực nghiên cứu, học tập, vận dụng vào lao động và sản xuất.

Ba là, cần phát huy tinh thần tiên phong, tinh nguyện vì cộng đồng, sẵn sàng chia sẻ vì cộng đồng: xung phong đến với những vùng sâu, vùng xa, vùng khó khăn, đến với những người nghèo, người yếu thế; sẵn sàng đi bất cứ nơi đâu, làm bất cứ việc gì Tổ quốc cần với tinh thần: “Đừng hỏi Tổ quốc đã làm gì cho ta - mà hãy hỏi ta đã làm gì cho Tổ quốc hôm nay”. Việc tham gia các phong trào tình nguyện, về nguồn không chỉ góp phần phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc mà còn giúp đoàn viên, thanh niên tự rèn luyện, trưởng thành, giữ gìn đạo lý “đền ơn, đáp nghĩa - uống nước nhớ nguồn”.

Giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thế hệ trẻ luôn được Đảng, Nhà nước đặc biệt quan tâm. Trong bối cảnh mới của đất nước, việc bồi đắp lý tưởng cách mạng, “thắp sáng con đường cách mạng của thanh niên” là nhiệm vụ chính trị rất quan trọng nhằm khơi dậy khát vọng cống hiến và phụng sự Tổ quốc, phục vụ Nhân dân. Đây cũng là nhiệm vụ quan trọng nhằm tiếp tục thực hiện hiệu quả nội dung Chỉ thị số 42-CT/TW ngày 24/3/2015 của Ban Bí thư Trung ương Đảng khóa XI về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thế hệ trẻ giai đoạn 2015-2030”. Nhận thức được tầm quan trọng của chuyển đổi số, năng động, sáng tạo, nhạy bén với khoa học và công nghệ, thanh niên được kỳ vọng là lực lượng đi đầu trong chuyển đổi số, làm chủ công cuộc xây dựng và phát triển mọi lĩnh vực trong tương lai./.

Ghi chú:

(1) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 13, Nxb CTQG-ST, H.2011, tr.298.

(2) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 5, sdd, tr.216.

(3) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 15, sdd, tr.612.

(4) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 11, sdd, tr.399.